

Hocam Yaman Örs'ün ardından...

AÜTF mezunu olduğum halde öğrencilik yıllarında tanımadığım, lise yıllarında bilim ve teknik dergisine yazdığı yazılarını ise merakla takip ettiğim Yaman hoca ile ilk karşılaşmam, 1993 yılı yazı, AÜTF Deontoloji kürsüsünün eski mekânındaki hocanın odası... Yaman hocam bana darmadağınık gelen çok sayıda irili ufaklı not, kâğıt ve kitaplarla dolu masasının başında ve daha sonra oldukça aşına olduğum “düzenli dağınıklığının” içinde çalan telefonlarla boğuşmakta, kafası meşgul, telaşlı... Elllerinde sayısız yara bantları ve masada kitap yığınları, her birinde post itler, el ile yazılmış notlar... Ama yoğun temposuna rağmen, dostça ve içten bir karşılama ve bölümün gençleri ile tanışma seremonisi ve uzun yıllar sürecek dostlukların ilk günü...

Sonra onu daha yakından tanıma fırsatı bulduğum doktora eğitimi ve tez süreci... Onun sayesinde tanıştığım Hans Reichenbach, Thomas Kuhn, Bertrand Russell, Viyana çevresi, felsefeye ve felsefecilere yaklaşımımı olgunlaştıran ve değiştiren okumalar, tartışmalar, tıp fakültesinden sonra bambaşka ve çok cezbedici yeni bir dünya... Ve bu dünyayı bize tanıtan hocam... Tıp hukuku çalışmak isteğiyle geldiğim bu yerde, bambaşka bir alana doğru yelken açtığımı farkında olmayan ben.

Uzun ve zorlu ders saatleri, derslerde her biri birbirine benzemez 4 dominant kadından oluşan doktora grubunu, bir orkestra şefi gibi yönetmeye çalışan, ama çoğu zaman çok da başarılı olamayan Yaman Hocam... Kimi zaman kanlı savaş alanlarını anımsatan bu derslerde soğukkanlılığını, nezaketini ve sabrını koruyan ama kadınlarla ilgili düşünceleri de doğrulanan Hocam...

Seminer saatlerinde Fuat hoca ile (Fuat Aziz Göksel), ilgili konu hakkında yaptıkları yorumlar, dozu genellikle ayarlanmış bilimsel tartışmalar, Yaman Hoca'nın söylemiyle “hesaplaşmalar”, bireysel gelişimimde etkili olmuştur. Kısa süren çekişmeler (“hesaplaşmalar”) her defasında Yaman Hoca'nın “analoji yapma Fuat Abi” ile başlayan söylemi ve Fuat Hoca'nın da o hepimizin yakından bildiği, yüzünü aydınlatan gevrek ve muzip gülüşü ile tatlıya bağlanırdı.

Zor insandır Yaman Hoca, kolay beğenmez, mesafelidir, o günkü modunu anlamak gerekir onunla gün içinde bir şeyler yapmanız gerektiğinde... Eleştirileri ve takılmaları ince ve zekâ yüklüdür... Onun için toplumsal alışkanlıklar, gelenekler değil, akıl ve temellendirme önemlidir.

Ama dıştaki kabuğu kırıp içini görmeyi başarabilerseniz, size bu fırsatı verirse, başka bir Yaman Örs ile karşılaşsınız sıcak ve sevecen ve onun sonsuz entelektüel birikimi ile beslenme şansını yakalarsınız.

Ben bu şans “Bilim ve Bilimsel Felsefe Çevresi” ile yakaladım; bu çevrenin kuruluşu, birlikte aldığımız kararlar, yaptığımız etkinlikler, paylaşımlar... Yaman Hocamın “resmi olmayan bir

akademik topluluk” olarak tanımladığı bu çevrenin ortaya çıkışı, amacı, etkinlikleri, tasarıları 2004 yılında kitap haline getirildi (1). Yaman hocam “Bir derneğin kurulamayışının öyküsünü” yazdı bu kitapta. Neler yapmadık ki kısa zamanda, 2001- 2004 yılları arasında gerçekleştirdiğimiz etkinliklerden bazıları; **Üniversite ve Küreselleşme, Bilim Açısından Felsefe, Felsefe Açısından Bilim, Bilim ve Bilim Karşıtlığı, Üniversite ve Akademik Etik, Felsefede Viyana Çevresi: Yandaş ve Karşıt Görüşler, Bilimsel Felsefe ve Bilimler, Siyasal Yaşam ve Bilimsel Düşünce...**

Hocamın evrim karşıtlarıyla tek başına verdiği mücadele cesaret örneğidir...

Postmodernizme, felsefi şarlatanlığa, kavramsal aldatmacalara, dogmatizme, seçkinciliğe ve popülizme karşı duruşları da...

Laiklikten ödün vermeyen kararlı duruşu da...

Onu yakından tanıyan herkes bilir ki Yaman Örs farklıdır, özgündür, sürünün bir elemanı değildir, olamaz da, muhaliftir... Karşılıklı katılım ve eşitlikçi iletişimi otoritenin kolaycılığına tercih eder. Eleştiriye ve işbirliğine açıktır... Karşısındakine fırsat tanır, görüşünü sorar, değer verir, cesaret verir, sizi dünyanın en önemli şeyini söylüyormuşsunuzcasına ilgiyle dinler, -miş gibi yapmaz...

O yalnızca bir akademisyen, bilim insanı ve çağdaş bir felsefeci değil aynı zamanda bir cumhuriyet aydınıdır. Aydın sorumluluğu taşıyan ve bir bilim adamı ciddiyetiyle, kendisinin katılmadığı görüşleri uygarca eleştiren biridir. Ülkemizin ve kendisinin sıkıntılı veya mağdur edildiği dönemlerde bile olayları belirli bir olgunluk ile karşılamış ve mücadelesinden vazgeçmemiştir.

Kişi olarak ve insan olarak Yaman Örs’ü anlamama ve daha yakından tanımama yardımcı olan süreç; emeklilik sonrası onun için hazırladığımız anı kitabının editörlük süreci olmuştur. Yıl 2005, Türkiye Biyoetik Derneği’nin YK üyesiyim ve o dönem YK olarak “Yaman Örs Armağanı” kitabını hazırlamak için yola çıktık İlder Hocanın (İlder Uzel) öncülüğünde (2). Hocamla yaşanan anıları içeren yazılar gelmeye ve bizim tarafımızdan edit edilmeye başladıkça onun farklı yönlerini görme şansını da elde etmiş olduk; onu yakın aile dostlarından, dönem arkadaşlarından, akrabalarından dinleme şansı yakalamıştık, uzun ve yorucu saatlere aldirmeden bu kitabı tamamladık, Serap (Şahinoğlu) ve Selim (Kadioğlu) ile... İyi ki de bunu yapmışız...

Hocam her şeyden önce bana analitik düşünmenin yöntem bilgisini öğretti, daha sonra da düşünceyi yazıya dökmenin inceliklerini... Türkçeyi düzgün kullanma kaygısı tüm yazılarıma kırmızı kalemle yapılmış düzeltmeler olarak yansıdı; tezimdeki tüm “kriterler” kullanıldığı her yerde “ölçütlere” dönüştü, tüm “diğerler” “ötekilere” özenle ve sabırla...

Sevgili Ülken hocam;

Yaman Hocamın zor ama nitelikli seçimler yaptığının en iyi kanıtısınız siz. Aydın ve entelektüel kişiliğiniz ile olduğu kadar, sorun çözücü yanınızla da Onu tamamlayan kişisiniz. Gündelik hayatın zorlu koşullarına çok da uymayan naif kişiliğiyle, Yaman Hocamı, somut dünyanın tüm yükünü üstlenerek, rahatlatan kişisiniz.

Hocama ülkemizde kurulmasına ve gelişimine öncülük ettiği Biyoetik ve Tıp Etiği alanı çalışanları adına Halil Cibran'ın dizeleriyle veda etmek istiyorum;

"Bir söz söylemeye geldim ve onu şimdi söyleyeceğim. Ama eğer ölüm engellerse beni, o söyleyecektir yarın tarafından, çünkü yarın sonsuzluğun kitabında hiç bir sır barındırmaz. Yaşamaya geldim, sevginin görkeminde ve güzelin ışıltısında; onlar ki yansımalarıdır Tanrının. Buradayım yaşıyorum ve sürgün edilemem yaşam alanından, çünkü canlıdır sözüm ve ölünce de yaşatacaktır beni.

Herkesin yanında ve herkesin uğrunda olmaya geldim ve bugün benim tek başıma yaptıklarım yarın yankılanacaktır yağınlardan. Şimdi neler söylüyorsam tek yürekten, yarın söylenecektir binlerce yürek tarafından..."

Prof. Dr. Nüket Örnek Büken

4 Ağustos 2016

1. Örs, Y. Arapkirlioğlu, K. Örnek Büken, N. Çelebi, H. Şahinoğlu, S. "Bilim ve Bilimsel Felsefe Çevresi", Ankara, 2004, Siyasal kitabevi.
2. Uzel, İ. Örnek Büken, N. Kadioğlu, S. Şahinoğlu, S. "Yaman Örs armağanı", TBD Yayınları, Adana, 2005.